

7. АДВЕНТИСТИТЕ ОТ СЕДМИЯ ДЕН ВЯРВАТ...

Мъжът и жената са сътворени по Божия образ със своя индивидуалност, със свободата и силата да мислят и да действат. Макар и създадени като свободни същества, всеки от тях представлява неделимо единство от тяло, ум и дух, зависими от Бог за своя живот и дишане, и всичко останало. Когато нашите първи родители не се подчиняват на Бог, те отричат своята зависимост от Него и падат от високото си положение на близост с Него. Божият образ в тях е помрачен и те стават подвластни на смъртта. Потомците им споделят тяхното паднало естество и последиците от него. Те се раждат със слабости и склонности към злото. Но Бог чрез Христос примирява света със Себе Си и чрез Своя Дух възстановява у каещите се грешници образа на техния Творец. Създадени за слава на Бог, те са призвани да Го обичат и да се обичат един друг, както и да се грижат за природата около себе си. (Бит. 1:26-28; 2:7; Пс. 8:4-8; Д.А. 17:24-28; Бит. 3; Пс. 51:5; Рим. 5:12-17; 2 Кор. 5:19, 20; Пс. 51:10; 1 Йоан 4:7, 8, 11, 20; Бит. 2:15.)

ЕСТЕСТВОТО НА ЧОВЕКА

БОГ КАЗВА: „ДА СЪЗДАДЕМ ЧОВЕКА по Нашия образ, по Наше подобие“. Бог не създава човека само чрез изричане на определени думи. Вместо това Той се навежда с любов, за да оформи това ново създание от пръстта на земята.

И най-великият творец на земята никога не би могъл да извае толкова съвършено същество. Може би някой Микеланджело би могъл да оформи една поразителна външност, но какво да кажем за анатомията и физиологията, съвършено проектирани с оглед на функция и красота?

Съвършената скулптура лежи завършена с всеки косъм, мигла и нокът на своето място, но Бог още не е свършил. Този човек не е трябвало да бъде само купчина пръст, но да живее, да мисли, да твори и да расте в слава.

Навеждайки се над това съвършено творение, Създателят „вдъхна в ноздрите му жизнено дихание; и човекът стана жива душа“ (Бит. 2:7, срв. 1:26). Осъзнавайки, че на човека е нужен другар, Бог му

прави „подходящ помощник“. Той дава на Адам „дълбок сън“, изважда едно от ребрата му и прави от него жена (Бит. 2:18, 21, 22). „И Бог създаде човека по Своя образ; по Божия образ го създаде, мъж и жена ги създаде.“ Тогава Бог ги благославя и им казва: „Плодете се и се размножавайте, напълнете земята и я покорете, бъдете господари над морските риби, над въздушните птици и над всяко живо същество, което се движи по земята.“ Един дом – градина, по-прекрасен от най-хубавите, съществуващи днес на земята, е даден на Адам и Ева. Там има дървета, лози, цветя, хълмове, долини – всички украсени от самия Господ. Има и две особени дървета – дървото на живота и дървото за познаване на добро и злото. Бог дава разрешение на Адам и Ева да ядат свободно от всяко дърво, с изключение на дървото за познаване на доброто и злото (Бит. 2:8, 9, 17).

Така короната на създанието е завършена. И „Бог видя всичко, което сътвори; и, ето, беше твърде добро“ (Бит. 1:31).

ПРОИЗХОДЪТ НА ЧОВЕКА

Макар днес мнозина да вярват, че човешките създания са произлезли от по-низши форми на живот в резултат на естествен процес, продължил милиони години, такава идея не може да бъде в съгласие с доклада на Библията. Основно библейско схващане за естеството на човека е, че човешките същества са били подложени на дегенериране.¹

Бог създава човека. Човечеството води началото си от един Божествен съвет. Бог казва: „Да създадем човека“ (Бит. 1:26). Множественото число „ние“ се отнася до триединното Божество – Бог-Отец, Бог-Син и Бог-Свети Дух (вж. гл. 2 на тази книга). Тогава Бог започна да създава първото човешко същество с една цел (Бит. 1:27).

Създаден от пръстта на земята. Бог оформя човека от „пръст от земята“ (Бит. 2:7), използвайки предварително съществуваща материя, а не други форми на живот, независимо дали става въпрос за морски или сухоземни животни. Когато оформя всеки орган и го поставя на неговото място, Той вдъхва в човека „жизнено дихание“, което го прави живо същество.

Създаден по Божествен образ. Бог създава всички останали животни – риби, птици, влечуги, насекоми, бозайници и пр., „според видовете им“ (Бит. 1:21, 24, 25). Всеки вид има своя типична форма и спо-

собност да възпроизвежда собствения си вид. Човекът обаче е създаден по Божествен образ, не според типа на животинското царство. Бог казва: „Да създадем човека по Нашия образ, по Наше подобие“ (Бит. 1:26). Съществува ясна разграниченост между човешките същества и животинското царство. Родословното въведение, в което Лука открива произхода на човешката раса, е просто, но изчерпателно: „Адам, Божий“ (Лука 3:38).

Издигнатото положение на човека. Създаването на човека е зенитът на цялото творение. Бог го поставя, създаден по Негово подобие, за управител на планетата Земя и на целия животински свят. Л. Беркоф казва за Адам: „Негово задължение и привилегия бяха да накара цялата природа и всички създания, поставени под властта му, да се подчинят на волята и намеренията му с цел той и творението да възхваляват всемогъщия Създател и Господ на Вселената“ (Бит. 1:28; Пс. 8:4-9).²

Единството на човешката раса. Родословните дървета, дадени в „Битие“, показват, че всички поколения след Адам и Ева са произлезли от тази първа двойка. Като хора ние споделяме същото естество, съставляващо генетично или генеалогично единство. Павел казва: „Направил е от една кръв всички човешки народи да живеят по цялото лице на земята“ (Д.А. 17:26).

Нещо повече – ние виждаме признак за органичното единство на нашата раса в библейското уверение, че грехът на Адам носи грях и смърт за всички, а спасението е осигурено пак за всички чрез Христос (Рим. 5:12, 19; 1 Кор. 15:21, 22).

ЕДИНСТВОТО НА ЧОВЕШКОТО ЕСТЕСТВО

От какво се състои човекът? Дали от няколко отделни компонента като тяло, душа и дух?

Жизнено дихание. Бог „създаде човека от пръст от земята и вдъхна в ноздрите му жизнено дихание; и човекът СТАНА жива душа“ (Бит. 2:7).

За да създаде от земните елементи живо същество, Бог „вдъхна“ „жизнено дихание“ в ноздрите на безжизненото Адамово тяло. Това жизнено дихание е „диханието на Всемогъщия“, което дава искрата на живота (Йов 33:4). Можем да го сравним с електрическият ток, който протича през различни електрокомпоненти и превръща „мъртвия“ тъмен екран в пулсираща цветна движеща се картина, когато включим цветния телевизор. Електричеството дава звук и движение там, където преди това не е имало нищо.

Човекът – жива душа. Какво прави жизненото дихание? Когато Бог оформя човешкото същество от елементите на земята, всички органи са там: сърцето, белите дробове,

бъбреците, черният дроб, далакът, мозъкът и пр. – съвършени, но безжизнени. Тогава Бог вдъхва в тази бездиханна материя жизненото дихание и „човекът СТАНА жива душа“.

Библейското уравнение е просто и ясно:

Пръст от земята (земни елементи)
+ жизнено дихание = жива душа
или живо същество.

Считаването на земните елементи с жизненото дихание довежда до живо същество или душа.

Това „жизнено дихание“ не е ограничено само за хората. Всяко живо създание го притежава. Библията например приписва жизнено дихание както на животните, влезли в Ноевия ковчег, така и на тези, които не са влезли (Бит. 7:15, 22).

Еврейският термин в Битие 2:7, преведен „живо същество“ или „жива душа“, е *nephesh chayyah*. Този израз не се отнася само за човека, а и за морски животни, насекоми, влечуги и зверове (Бит. 1:20, 24; 2:19).

Думата *nephesh*, преведена като „същество“ или „душа“, идва от *naphash*, което означава „дишам“. Гръцкият ψ превод в Новия завет е *psuche*. Доколкото дишането е най-очевидното доказателство за живот, *nephese*, в основни линии, означава човека като живо същество, лице.³ Когато се използва за животни, както е в разказа за Сътворението, той ги описва като живи същества, които Бог е създал.

Важно е да се отбележи, че според Библията човекът СТАВА ЖИВА ДУША. Нищо в доклада за създанието не намеква, че човекът получава душа – някаква отделна единица, която при Сътворението е съединена с човешкото тяло.

Неразрушимо еднство.

Разказът за Сътворението е особено важен за правилното разбиране на човешкото естество. Писанието представя човека като едно цяло, подчертавайки органичното му единство. Как тогава душата и духът са свързани с естеството на човека?

1. Библейското значение на „душа“. Както вече споменахме, в Стария завет „душа“ е превод на еврейската дума *nephesh*. В Бит. 2:7 тя обозначава човека като живо същество, след като жизненото дихание е вдъхнато в едно физическо тяло, оформено от земните елементи. „По същия начин една нова душа започва да съществува, когато се роди дете, а всяка „душа“ е нова единица живот, уникална, различна и отделна от други подобни единици. Именно тази индивидуалност като качество на всяко живо същество, която го оформя като неповторима единица, изглежда е идеята, подчертана от еврейския термин *nephesh*. Когато се използва в този смисъл, *nephesh* не означава част от човека; тя е човекът, личността, и в много случаи се превежда „ЧОВЕК“ (вж. Бит. 14:21; Чис. 5:6; Вт. 10:22, срв.

Пс. 3:2) или „себе си“ (Лев. 11:43; 3 Ц. 19:4; Ис. 46:2 и пр.).

От друга страна, изрази като „душата ми“, „душата ти“, „душата му“ и пр. са обикновено идиоми на личните местоимения „аз“, „ти“, „той“ и пр. (вж. Бит. 12:13; Лев. 11:43, 44; 19:9; И.Н. 23:10; Пс. 3:2; Йер. 37:9 и т. н.). В повече от 100 случая от общо 755 в Стария завет в изданието на Кинг Джеймс *nephesh* е преведена като „живот“ (Бит. 9:4, 5; 1 Ц. 19:5; Йов 2:4, 6; Пс. 31:13 и т. н.).

„Често *nephesh* означава желания, апетити или страсти (срв. Вт. 23:24; Пр. 23:2; Екл. 6:7) и понякога се превежда с „охота“ (Пр. 23:2; Екл. 6:7). Това може да се отнася за мястото на чувствата (Бит. 34:3; П.П. 1:7 и пр.), а понякога означава волевата част от човека, както, когато е преведено „охота“ (издание на Кинг Джеймс) във Вт. 23:24, Пс. 105:22; Йер. 34:16. В Чис. 31:19 *nephesh* е преведено „убит“, а в Съд. 16:30 *nephesh* – „умира“. В Чис. 5:2 („мъртвец“) и 9:6 („мъртво тяло“) думата се отнася за труп (срв. Лев. 19:28; Чис. 9:7, 10).

„Употребата на гръцката дума *psuche* в Новия завет е подобна на *nephesh* в Стария завет. Тя се използва и за животински, и за човешки живот“ (Откр. 16:3). В изданието на Кинг Джеймс е преведена 40 пъти просто като „живот“ (вж. Мат. 2:20; 6:25; 16:25 и пр.). В някои случаи се използва със значение „хора“ (вж. Д.А. 7:14; 27:37; Рим. 13:1; 1 Пет. 3:20 и т. н.), а в други е равнозначна на лично местоимение (вж. Мат. 12:18; 2 Кор. 12:15 и пр.). Понякога се отнася

за емоциите (Марк 14:34; Лука 2:35), за ума (Д.А. 14:2; Фил. 1:27) или за сърцето (Еф. 6:6, Син.Пр. 2004).⁴

Psuche не е безсмъртна, а е подвластна на смъртта (Откр. 16:3). Тя може да бъде унищожена (Мат. 10:28).

Библейските доказателства показват, че понякога *perhesh* и *psuche* се отнасят за човека като цяло, а понякога – за определена страна на човека, като обич, емоции, охота и усещания. Тази употреба обаче по никакъв начин не показва, че човекът е същество, съставено от две отделни и различни части. Тялото и душата съществуват заедно. Те образуват неделимо цяло. Душата няма съзнателно съществуване отделно от тялото. Няма текст, намекващ, че душата надживява тялото като съзнателна единица.

2. Библейското значение на „дух“. Докато еврейската дума *perhesh*, преведена „душа“, означава индивидуалност или личност, старозаветната еврейска дума *ruach*, преведена дух, се отнася за активизиращата искра живот, така основна за съществуването на човека. Тя означава Божествената енергия или принципа на живота, който оживотворява човешките същества.

„Ruach се среща 377 пъти в Стария завет и най-често е преведена с „дух“, „вятър“ или „дихание“ (Бит. 8:1). Тя се използва също, за да означава жизненост (Съд. 15:19), смелост (И.Н. 2:11), настроение или гняв (Съд. 8:3), разположение (Ис. 54:6),

нравствен характер (Йез. 11:19) и място на чувствата (1 Ц. 1:15).

„В смисъл на „дихание“ човешкият *ruach* е идентичен с животинския *ruach* (Екл. 3:19). Човешкият *ruach* оставя тялото при смъртта (Пс. 146:4) и се връща при Бога (Екл. 12:7, срв. Йов 34:14). Ruach се използва често за Божия Дух, както е в Ис. 63:10. Никъде в Стария завет, когато се отнася за човек, *ruach* не означава разсъждаваща единица, способна да съществува и да възприема отделно от физическото тяло.

„Новозаветният еквивалент на *ruach* е *rneuma* – „дух“, от *rneo* – „духам“ или „дишам“. Както в случая с *ruach*, в думата *rneuma* не се съдържа нищо, което да показва, че някаква част от човека е способна на съзнателно съществуване отделно от тялото, нито новозаветната £ употреба за човека намеква по някакъв начин за такова схващане. В пасажи като Рим. 8:15; 1 Кор. 4:21; 2 Тим. 1:7; 1 Йоан 4:6 *rneuma* означава „настроение“, „отношение“ или „състояние на чувства“. Тя също е използвана за различни страни на личността, както в Гал. 6:1; Рим. 12:11 и пр. Както при случая с *ruach*, *rneuma* се предава на Господ при смъртта (Лука 23:46; Д.А. 7:59). Както *ruach*, така и *rneuma* се използва за Божия Дух (1 Кор. 2:11,14; Еф. 4:30; Евр. 2:4; 1 Пет. 1:12; 2 Пет. 1:21 и т. н.).⁵

3. Единство на тяло, душа и дух. Каква е връзката между тяло, душа и дух? Какво влияние оказва тя върху единството на човека?

а. Двойно единство. Макар че Библията гледа на човешкото естество като на едно цяло, тя не определя точно връзката между тяло, душа и дух. На места душа и дух са използвани като взаимно заменяеми. Забележете приликата между тях в радостния възглас на Мария след благовещението: „Величае душата ми Господа и зарадва се духът ми в Бога, Спасителя мой” (Лука 1:46, 47).

В един случай Исус определя човека като тяло и душа (Мат. 10:28), а в друг случай Павел го определя като тяло и дух (1 Кор. 7:34). В първия случай душа се отнася за по-висшата способност на човека, вероятно ума, чрез който той влиза във връзка с Бог. И във втория случай дух се отнася за тази по-висша способност. И в двата случая тялото включва и физическата, и емоционалната страна на личността.

б. Тройно единство. Има едно изключение от общата характеристика на човека като единство от две неща. Павел, който говори за единството между тяло и дух, споменава за едно тройно единство. Той казва: „А сам Бог на мира да ви освети напълно; и дано се запазят непокътнати духът, душата и тялото ви без порок до пришествието на нашия Господ Исус Христос” (1 Сол. 5:23). Този пасаж изразява желанието на Павел нито една от тези страни на личността да не бъде изключена от процеса на освещението.

В този случай дух може да се разбира като „по-висшия принцип

на интелигентност и мисъл, с който човекът е надарен и с който Бог може да контактува чрез Своя Дух” (вж. Рим. 8:16). Именно с подновяването на ума посредством дейността на Светия Дух човекът се преобразява в Христово подобие (вж. Рим. 12:1, 2).

Под „душа”, когато се различава от дух, може да се разбира тази част от човешкото естество, намираща израз в инстинктите, чувствата и желанията. Тази част от естеството на човека също може да бъде осветена. Когато чрез делото на Светия Дух умът е доведен в съгласие с Божия ум и осветеният разсъдък владее над по-низшето естество, импулсите, които иначе биха били противни на Божията воля, стават подвластни на нея.⁶

Тялото, което бива контролирано или от по-висшето, или от по-низшето естество, е физическият организъм – плътта, кръвта и костите.

Последователността, която дава Павел, не е случайна – първо духът, после душата и накрая тялото. Когато духът е осветен, умът е под Божествен контрол. Осветеният ум на свой ред ще има осветяващо влияние върху душата, т. е. желанията, усещанията и емоциите. Човекът, у когото се извършва това освещение, няма да злоупотребява с тялото си и затова физическото му здраве ще процъфтява. Така тялото става осветеният инструмент, чрез който християнинът може да служи на своя Бог

и Спасител. Призивът на Павел за осветление е вкоренен в идеята за единството на човешкото естество и разкрива, че ефективното подготвяне за второто Христово пришествие прави необходимо приготвянето на цялостната личност – дух, душа и тяло.

в. Едно неделимо, подходящо единство. Ясно е, че всяко човешко същество е неразделно цяло. Тялото, душата и духът функционират в тясно сътрудничество, разкривайки едно изключително свършено взаимоотношение между духовните, умствените и физическите способности на човека. Евентуалните несвършенства в една сфера възпрепятстват другите две. Един болен, нечист или объркан дух или разум би имал увреждащо влияние върху емоционалното и физическото здраве на човека. Обратно също е вярно. Един слаб, болен или физически страдащ организъм би увредил общо емоционалното и духовното здраве. Взаимното влияние на способностите означава, че на всеки човек е дадена от Бог отговорност да поддържа тези способности в колкото е възможно по-добро състояние. Това е жизнено необходимо за преобразяването ни по подобие на Създателя.

ЧОВЕК ПО ОБРАЗА НА БОГ

Живите същества, които Бог създава в шестия ден при създанието, са направени „по Божия образ“ (Бит. 1:27). Какво означава да бъдеш създаден по Божия образ?

Създаден по образ и подобие на Бог. Често се предполага, че човешките морални и духовни способности разкриват Божието морално и духовно естество. Но тъй като Библията учи, че човекът е неразделно единство от тяло, ум и душа, физическите характеристики на човека би трябвало по някакъв начин да отразяват Божия образ. Но Бог не е ли дух? Как би могъл един дух да бъде свързан с каквато и да е форма или облик?

Едно кратко изследване на текстове за ангелите разкрива, че те, подобно на Бог, са духовни същества (Евр. 1:7,14). И въпреки това винаги се явяват в човешки облик (Бит. 18:1-19,22; Дан. 9:21; Лука 1:11-38; Д.А. 12:5,10). Възможно ли е едно духовно същество да притежава „духовно тяло“ с форма и черти (срв. 1 Кор. 15:44)?

Библията посочва, че някои хора са видели части от Божията личност. Моисей, Аарон, Надав, Авиуд и седемдесетте старейшини виждат краката Му (Изм. 24:9-11). Макар че отказва да покаже лицето Си, след като закрива Моисей с ръката Си, Бог му показва гърба Си, преминавайки покрай него (Изм. 33:20-23). Бог се явява на Даниил във видението за съда като Древния по дни, седнал на престола (Дан. 7:9,10). Христос е описан като „образ на невидимия Бог“ (Кол. 1:15) и „свършен образ на Неговото лице“ (Евр. 1:3). Тези пасажи изглежда показват, че Бог е лично Същество и има лична форма. Това не трябва да ни из-

ненадва, защото човекът е създаден по Божия образ.

Човекът е създаден „малко по-долен от ангелите“ (Евр. 2:7), което означава, че е надарен с умствени и духовни дарби. Макар че Адам е нямал опит, интуиция и развит характер, той е създаден „праведен“ (Екл. 7:29), с морална почтеност.⁷ Бидейки в моралния образ на Бог, той е праведен и свят (срв. Еф. 4:24) и е част от създанието, което Бог обявява за „твърде добро“ (Бит. 1:31).

Тъй като човекът е създаден по моралния образ на Бог, той има възможността да изрази своята любов и вяроност към Създателя си. Подобно на Бог и той има властта да избира, както и свободата да мисли и действа според морални повели. Така е свободен да обича и да бъде послушен или да се съмнява и да бъде непокорен. Бог поема риска от един погрешен избор на човека, защото само със свобода на избора човекът може да развие характер, който да показва напълно принципа на любовта – същност на самия Бог (Йоан 4:8). Предназначението му е да достигне най-висша изява на Божия образ: да възлюби Бог с цялото си сърце, душа и ум и да обича другите, както себе си (Мат. 22:36-40).

Създаден за взаимоотношения с другите. Бог казва: „Не е добре за човека да бъде сам“ (Бит. 2:18) и създава Ева. Точно както тримата членове на Божеството са свързани чрез любов, така и ние сме създаде-

ни за другарство, присъщо на приятелството и брака (Бит. 2:18). При тези взаимоотношения имаме възможността да живеем за другите. Да бъдеш истински човек, означава да бъдеш приятелски настроен. Развиването в този аспект към подобие на Божия образ е неразделна част от хармонията и процъфтяването на Божието царство.

Създадени, за да бъдат стопани на околната среда. Бог казва:

„Да създадем човека по Нашия образ, по Наше подобие; и нека владее над морските риби, над небесните птици, над добитъка, над цялата земя и над всяко животно, което пълзи по земята“ (Бит. 1:26). Тук, в едно изречение, Бог споменава Божественния образ на човека и властта му над по-низшите земни създания. Точно като Божия представител човекът е поставен над по-низшите създадени родове. Животинското царство не може да разбере Божията власт, но много животни са способни да обичат човека и да му служат.

Давид, говорейки за човешката власт, казва: „Поставил си го господар над делата на ръцете Си; всичко си подчинил под краката му“ (Пс. 8:6-8). Издигнатото положение на човека е знак за славата и честта, с която е увенчан (вж. Пс. 8:5). Негова е отговорността да владее с благост света, отразявайки Божията власт над Всемира. Така че ние не сме жертва на обстоятелствата, подчинени на природните сили. Напротив, Бог ни е възложил да подо-

бръваме околната среда, използвайки всяка ситуация, за да изпълним Божиата воля.

Това разбиране е ключът за подобряване на човешките взаимоотношения в един свят на разруха. То разкрива и причината за егоистичното използване на земните ресурси и безогледното замърсяване на въздуха и водата, водещи до все по-голямо влошаване на условията за живот. Приемането на библейската идея за естеството на човека дава единствената сигурност за едно добро бъдеще.

Създаден, за да подражава на Бог. Като човешки същества ние трябва да действаме подобно на Бог, тъй като сме били създадени подобни на Него. Макар че сме хора, а не божества, ние трябва да отразяваме Създателя по всеки възможен начин в рамките на нашето владение. Четвъртата заповед ни призовава към това задължение: да следваме примера на нашия Творец, като работим шест дена в седмицата и почиваме в седмия (Изх. 20:8-11).

Създаден с условно безсмъртие. При Сътворението нашите първи родители получават безсмъртие, но е можело да го притежават при условие, че бъдат послушни. Имайки достъп до дървото на живота, те са щели да живеят вечно. Единственият начин, по който са могли да загубят безсмъртието си, е бил чрез престъпване на заповедта, забраняваща им да ядат от дърво-

то за познаване на доброто и злото. Непослушанието е щяло да доведе до смърт (Бит. 2:17, срв. 3:22).

ГРЕХОПАДЕНИЕТО

Макар че са създадени съвършени и по Божи образ и поставени в една съвършена обстановка, Адам и Ева стават грешници. Как идва тази радикална и така ужасна промяна?

Произходът на греха. Ако Бог е създал един съвършен свят, как тогава грехът е могъл да се развие?

1. Бог и произходът на греха. Създателят Бог ли е автор на греха? Писанието посочва, че Божието естество е свято (Ис. 6:3) и че у Бог няма неправда. „Делата Му са съвършени; защото всичките Му пътища са справедливи, Бог на верността е и няма неправда в Него; праведен и справедлив е Той“ (Вт. 32:4). Писанието заявява: „Наистина Бог няма да извърши нечестие, нито Всемогъщият ще изкриви правосъдието“ (Йов 34:12). „Бог не се изкушава от зло и Той никого не изкушава“ (Як. 1:13). Бог мрази греха. „Ти не си Бог, Който се наслаждаваш на беззаконие“ (Пс. 5:4; 11:5). Първоначалното Му творение е „твърде добро“ (Бит. 1:31). Макар че не е причина за греха, Той „стана причина за вечно спасение на всички, които са Му послушни“ (Евр. 5:9).

2. Авторът на греха. Бог би предотвратил греха, създавайки една

Вселена от роботи, които правят само това, за което са програмирани. Но Божията любов изисква Той да създаде същества, способни да отговорят свободно на Неговата любов, а такъв отговор е възможен само от същества, имащи властта да избират.

Осигуряването на такъв вид свобода на творението означава, че Бог трябва да поеме риска някои от създадените същества да се отвърнат от Него. За съжаление Луцифер, едно високопоставено създание в ангелския свят, се възгордява (Йез. 28:17, срв. 1 Тим. 3:6). Неудовлетворен от положението си в Божието управление (срв. Юда 6), той започва да се стреми към мястото на самия Бог (Ис. 14:12-14). При опита си да завладее Вселената този паднал ангел посява семе на недоволство сред подобните му ангели и спечелва мнозина от тях за съюзници. Последвалият небесен конфликт завършва с изгонването на Луцифер, сега известен като Сатана, противника, и на неговите ангели от небето (Откр. 12:4, 7-9, вж. също гл. 8 на тази книга).

3. Произходът на греха в човешката раса. Макар че е изгонен от небето, Сатана решава да присъедини и други към бунта срещу Божието управление. Вниманието му е привлечено от новосъздадената човешка раса. Как е можел да подведе Адам и Ева към бунт? Те са живели в един съвършен свят, всичките им нужди са били задоволени от техния Създател. Как са могли да проявят не-

доволство или недоверие към Този, Който е източникът на тяхното щастие? Докладът за първия грях дава отговора.

При атаката си срещу първите човешки същества Сатана решава да ги хване неподготвени. Приближавайки се към Ева, когато тя е близо до дървото за познаване на доброто и злото, Сатана, под маската на змия, я запитва относно забраната на Бог да ядат от това дърво. Когато Ева потвърждава, че Бог е казал, че ще умрат, ако ядат от дървото, Сатана оспорва забраната, казвайки: „Никак няма да умрете“. Той възбужда любопитството ѝ, като намеква, че Бог се опитва да ѝ попречи да получи едно чудесно ново преживяване – да бъде подобна на Бог (Бит. 3:4, 5). И незабавно се появява съмнение в Божиите думи. Ева е заслепена от големите възможности, които плодовете уж предлагали. Изкушението започва опустошителното си действие в нейния осветен ум. Вярата в Божиите думи е заменена от вяра в думите на Сатана. Изведнъж тя си представя, че: „дървото беше добро за храна и че беше приятно за очите, дърво желано, за да дава знание“. Неудовлетворена от позицията си, Ева се поддава на изкушението да стане като Бог. Тя „взе от плода му и яде, даде и на мъжа си да яде с нея и яде и той“ (Бит. 3:6).

Вярвайки повече на възприятата си, отколкото на Божиите думи, Ева прекратява зависимостта си от Бог, пада от високото си положение и потъва в греха. Ето защо падане-

то на човешката раса се характеризира преди всичко със загубване на вярата в Бог и в Неговото слово. Това недоверие довежда до непослушание, което на свой ред довежда до нарушени взаимоотношения и накрая – до раздяла между Бог и човека.

Влиянието на греха. Какви са преките и дългосрочни последици от греха? Какво влияние оказва той върху човешкото естество? И каква е възможността за унищожаване на греха и за възстановяване на човешкото естество?

1. Непосредствените последици. Първата последица от греха е промяна в човешкото естество, повлияла на междучовешките отношения, както и на отношенията им с Бог. Новото забавно и отварящо очите преживяване донася на Адам и Ева само чувство на срам (Бит. 3:7). Вместо да станат равни на Бог, както Сатана е обещал, те се уплашват и се опитват да се скрият (Бит. 3:8-10).

Когато Бог запитва Адам и Ева за греха им, те вместо да признаят вината си, се опитват да я прехвърлят на друг. Адам казва: „Жената, която си ми дал за другарка, тя ми даде от дървото и ядох“ (Бит. 3:12). Думите му намекуват, че и Ева, и косвено Бог са отговорни за греха му, което показва ясно как грехът е разрушил връзката с неговата съпруга и с неговия Създател. Ева на свой ред обвинява змията (Бит. 3:13).

Произтеклите ужасни последици разкриват сериозността на престъплението им. Бог проклена медиума на Сатана, змията, осъждайки я да се влачи по корема си като вечно напомняне за падението (Бит. 3:14). На жената Бог казва: „Ще ти увеличи болките по време на бременността; с болка ще раждаш деца; и на мъжа ти ще бъде подчинено всяко твое желание и той ще те владее“ (Бит. 3:16). И тъй като Адам послушал жена си вместо Бог, земята била прокълната да увеличи грижите му и непосилния труд в неговата работа: „Проклетата да бъде земята заради теб; със скръб ще се прехранваш от нея през всички дни на живота си. Тръни и бодили ще ти ражда; и ти ще ядеш полската трева. С пот на лицето си ще ядеш хляб, докато се върнеш в земята, защото от нея си взет“ (Бит. 3:17-19).

Потвърждавайки отново непроменимостта на Своя закон и факта, че всеки грях води до сигурна смърт, Бог казва: „Понеже си пръст и в пръстта ще се върнеш“ (Бит. 3:19). Той изпълнява тази присъда, като изгонва грешниците от едемския дом, прекъсвайки пряката им връзка с Него (Бит. 3:23, 24) и прекратявайки достъпа им до дървото на живота, източника на вечен живот. Така Адам и Ева стават подвластни на смъртта (Бит. 3:22).

2. Естеството на греха. Много текстове в Писанието, включително самият доклад за грехопадението, дават да се разбере ясно, че грехът е морално зло – резултат от свобод-

ния морален избор на личността да наруши откритата Божия воля (Бит. 3:1-6; Рим. 1:18-22).

а. Дефиницията за греха. Библейските дефиниции за греха включват: някой, който „върши беззаконие“ (1 Йоан 3:4); действие от страна на някой, „който знае да прави доброто и не го прави“ (Як. 4:17); нещо „което не става от убеждение“ (Рим. 14:23). Едно широко, изчерпателно ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЗА ГРЕХА е:

„Всяко отклонение от известната Божия воля, представляващо или пренебрегване на това, което Бог е наредил да се върши, или вършене на нещо, което Той определено е забранил.“⁸

Грехът не познава неутралност. Христос заявява: „Който не е с Мен, той е против Мен“ (Мат. 12:30). Липсата на вяра в Него е грях (Йоан 16:9). Грехът е абсолютен по своя характер, защото е бунт против Бога и Неговата воля. Всеки грях, малък или голям, води до присъдата „виновен“. Този, „който опази целия закон, а съгреши в едно нещо, бива виновен във всичко“ (Як. 2:10).

б. Грехът включва и мисли, и дела. Често за греха се говори само като за конкретни и видими действия на закононарушение. Но Христос казва, че да се гневиш на някого, е нарушение на шестата заповед от Декалога: „Не убивай“ (Исх. 20:13) и че

похотливите желания нарушават заповедта: „Не прелюбодействай“ (Исх. 20:14). Ето защо грехът включва не само явно непослушание чрез действия, но също помисли и желания.

в. Грях и вина. Грехът поражда вина. От библейска гледна точка вина означава, че този, който е извършил грях, подлежи на наказание. И тъй като всички са грешници, целият свят „да се доведе под съда на Бога“ (Рим. 3:19).

Ако не се вземат мерки, вината опустошава физическите, умствените и духовните способности. И в крайна сметка, ако не се прекрати, води до смърт – защото „заплата на греха е смърт“ (Рим. 6:23).

Противоотрова срещу вината е прощението (Мат. 6:12), което причинява чиста съвест и мир на съзнанието. Бог желае да дари това прощение на покаяните грешници. Ето Христовият благодатен призив към всички обременени от греха и обхванати от чувство за вина: „Елате при Мен всички, които се трудите и сте обременени, и Аз ще ви успокоя“ (Мат. 11:28).

г. Управляващият център на греха. Центърът на греха е това, което Библията нарича „сърце“, т.е. това, което ние познаваме като ум. От сърцето са „изворите на живота“ (Пр. 4:23). Христос разкрива, че именно човешките помисли биват опетнени, „защото от сърцето се пораждаат зли помисли, убийства, прелюбодейства, блудства, кражби, лъжесвидетелства, хули“ (Мат. 15:19). Именно чрез сърцето се по-

влиява цялата личност – интелект, воля, чувства, емоции и тяло. Тъй като сърцето е „измамливо пове-че от всичко и е страшно болно“ (Йер. 17:9), човешкото естество е описано като покварено, изродено и изцяло грешно.

3. Влиянието на греха върху човечеството. Някои вероятно имат разбирането, че смъртната присъда е твърде тежко наказание за яденето на забранения плод. Но сериозността на прегрешението може да бъде преценена само в светлината на последиците от Адамовия грях за човешката раса.

Първородният син на Адам и Ева извършва убийство. Потомците им скоро нарушават светостта на брака, практикувайки полигамия, и не след дълго пороци и насилие изпълват земята (Бит. 4:8, 23; 6:1-5; 11-13). Никой не обръща внимание на Божиите призови за покаяние и промяна и само осем души са спасени от водите на потопа, който унищожава непокаяните. Историята на човешката раса след Потопа, с малки изключения, е тъжен доклад за делата на грешното човешко естество.

а. Цялото човечество е грешно. Историята разкрива, че потомците на Адам споделят неговото грешно естество. Давид казва в молитва: „Пред Теб няма да се оправдае нито един жив човек“ (Пс. 143:2, срв. 14:3). „Няма човек, който да не греши“ (3 Ц. 8:46). „Кой може да каже: Очистих сърцето си; чист съм от греховете си?“ – пита Соломон (Пр. 20:9).

„Наистина няма праведен човек на земята, който да прави добро и да не греши“ (Екл. 7:20). Новият завет заявява също толкова ясно, че „всички съгрешиха и не заслужават да се прославят от Бога“ (Рим. 3:23) и че „ако кажем, че нямаме грях, лъжем себе си и истината не е в нас“ (1 Йоан 1:8).

б. Дали грешното естество се наследява, или се придобива? Павел казва: „В Адам всички умират“ (1 Кор. 15:22). На друго място той отбелязва: „Чрез един човек грехът влезе в света и чрез греха смъртта, и по този начин смъртта мина във всички човеци, понеже всички съгрешиха“ (Рим. 5:12).

Покварата на човешкото сърце повлиява на цялата личност. В тази светлина Йов възкликва: „Кой може да извади чисто от нечисто? Никой“ (Йов 14:4). Давид казва: „Ето, родих се в нечестие и в грях ме зачена майка ми“ (Пс. 51:5). А Павел заявява, че „копнежът на плътта е враждебен на Бога, понеже не се покорява на Божия закон, нито пък може; и тези, които са плътски, не могат да угодят на Бога“ (Рим. 8:7, 8). Преди обръщането, посочва той, „по естество сме били деца на гнева“ точно както останалата част от човечеството (Еф. 2:3).

Макар че като деца ние придобиваме грешно поведение чрез имитиране на възрастните, горните текстове показват, че наследяваме основното си грешно естество. Универсалното грешно естество на човечеството е доказателство, че по

природа клоним към злото, а не към доброто.

в. Изкореняване на грешното поведение. Доколко хората успяват да отстранят греха от своя личен и обществен живот?

Всеки опит да се постигне праведен живот чрез собствената сила на човека е обречен. Христос казва, че който съгрешава, е „роб на греха“. Само Божествената сила може да ни освободи от това робство. Но Христос ни уверява: „Ако Синът ви освободи, ще бъдете наистина свободни“ (Йоан 8:36). Можете да имате правда, казва Той, само ако „пребъдете в Мен“, защото, „отделени от Мен, не можете да направите нищо“ (Йоан 15:4, 5).

Дори апостол Павел не успява сам да постигне праведен живот. Той знае съвършения стандарт на Божия закон, но не е в състояние да го постигне. Отчитайки усилията си, каза: „Не знам какво правя; понеже не върша това, което искам, а онова, което мразя... не върша доброто, което желая, а злото, което не желая, него върша“. Тогава посочва влиянието на греха в своя живот: „Но ако върша това, което не желая, то вече не го върша аз, а грехът, който живее у мен“. Въпреки своите неуспехи той се прекланя пред Божия съвършен стандарт: „Аз се наслаждавам в Божия закон; но в телесните си части виждам различен закон, който воюва против закона на ума ми и ме заробва под греховния закон, който е в частите ми. Окаян аз човек! Кой ще ме изба-

ви от това тяло на смъртта?“ (Рим. 7:15, 19, 20, 22-24).

Накрая Павел признава, че му е необходима Божествена сила, за да побеждава. Чрез Христос той отхвърля плътския живот и започва нов живот според Духа (Рим. 7:25; 8:1).

Този нов живот в Духа е преобразяващият Божи дар. Чрез Божествената благодат ние, които сме „мъртви“ в своите „престъпления и грехове“, ставаме победители (Еф. 2:1, 3, 8-10). Духовното новородение така преобразява живота (Йоан 1:13; 3:5), че можем да говорим за ново създание – „старото премина“ и „всичко стана ново“ (2 Кор. 5:17). Новият живот обаче не изключва възможността за съгрешаване (1 Йоан 2:1).

4. Еволюцията и човешкото падение. Още от Сътворението Сатана е объркал мнозина, отслабвайки доверието им в доклада на Писанието за произхода на човешката раса и за грехопадението на човека. Човек може да нарече еволюцията „естественото“ гледище на човечеството. Тя допуска, че животът е започнал случайно и по пътя на дълъг еволюционен процес човекът е възникнал от по-низшите форми на живот. Чрез оцеляване най-приспособените хора достигат до съвременното си състояние. Макар и далеч от върха на възможностите си, те все повече се развиват.

Умножават се християните, приемащи теистичната еволюция, която твърди, че Бог е използвал еволюция

за постигане на творческото Си дело, описано в „Битие“. Приемащите теистичната еволюция не смятат първите глави на „Битие“ за буквални, а ги приемат за алегория или мит.

а. Библейското гледище за човека и еволюцията. Християните, приемащи Божественото сътворение, са загрижени за влиянието на еволюционната теория върху християнската вяра. Джеймс Ор пише: „Християнството не се посреща днес с откъслечни атаки срещу доктрините му... а чрез едно добре формулирано контра гледище за света с претенции за научна обоснованост, умело построено и защитавано, но чиито основни идеи рушат корените на християнската система.“⁹

Библията отхвърля алегоричното или митичното обяснение на „Битие“. Самите библейски писатели приемат Битие гл. 1 до 11 за буквална история. Адам, Ева, змията и Сатана се възприемат като исторически участници в драмата на великата борба (вж. Йов 31:33; Екл. 7:29; Мат. 19:4, 5; Йоан 8:44; Рим. 5:12, 18, 19; 2 Кор. 11:3; 1 Тим. 2:14; Откр. 12:9).

б. Голгота и еволюцията. Еволюцията е в противоречие с основите на християнството. Както Леонард Вердуин казва: „Вместо историята за едно „падение“, дойде историята за едно издигане.“¹⁰ Християнството и еволюцията са диаметрално противоположни. Или нашите първи родители са били създадени по Божия образ и са преживели грехопадение, или не са. Ако това не е така, тогава защо да бъдем християни?

Най-вече Голгота оспорва еволюцията. Ако не е имало грехопадение, защо би било необходимо Бог да умира заради нас? Не само смъртта изобщо, но Христовата смърт за нас оповестява, че човечеството не е „в ред“. Оставени на самите себе си, ние бихме продължили да деградираме до пълно унищожаване на човешката раса.

Надеждата ни е в Човека, Който е увиснал на кръста. Само Неговата смърт открива възможност за един по-добър и по-смислен живот, който няма да има край. Голгота сочи явно, че се нуждаем от заместник, който да ни освободи.

в. Въплъщението и еволюцията. На въпроса „Сътворение или еволюция“ може би е най-добре да се отговори, като се погледне създаването на човека от гледна точка на въплъщението. Въвеждайки втория Адам – Христос, в историята, Бог действа творчески. Ако е успял да извърши това велико чудо, то способността Му да създаде първия Адам не подлежи на съмнение.

г. Достигнал ли е човекът своята зрелост? Често еволюционистите посочват огромния научен напредък в последните няколко века като доказателство, че човекът изглежда вече е господар на собствената си съдба. След като науката задоволява всичките му потребности, човек би могъл да разреши всички световни проблеми при положение, че има достатъчно време.

Но спасителната роля на техниката се посреща с нарастващ скепти-

цизъм, защото тя тласка планетата до ръба на унищожението. Човечеството съвсем не успява да овладее и да контролира грешното сърце. В резултат на това целият научен прогрес прави света само по-опасен.

Все повече философии на нихилизма и отчаянието изглеждат правдоподобни. Сентенцията на Александър Поуп „надеждата никога не умира в човешките гърди“ звучи днес без съдържание. Йов има по-добро разбиране за действителността – времето минава неумолимо „ден след ден без надежда“ (Йов 7:6; Библия на Лутер). Светът на човека е в упадък. Някой трябва да дойде отвъд човешката история, да я овладее и да вложи в нея чувство за реалност.

Лъчи на надежда. Колко голям е грехът на човечеството? На кръста хората убиват своя Създател – това е върховното отцеубийство. Но Бог не изоставя човечеството без надежда.

Давид съзерцава човечеството от позицията на Сътворението. В първите си впечатления за необятността на Вселената, той счита човека за незначителен. След това осъзнава действителното положение на човечеството. И говорейки за истинската връзка на човека с Бог, той казва: „Ти си го направил само малко по-нископоставен от ангелите и със слава и чест си го увенчал. Поставил си го господар над делата на ръцете Си“ (Пс. 8:5, 6, срв. Евр. 2:7).

Въпреки падението, останало е някакво чувство за човешко достойнство. Макар и помрачено, Божественото подобие не е напълно заличено. Макар и паднал, покварен, грешен, човекът е все още Божи представител на земята. Неговото естество съвсем не е божествено, но все пак той заема достойно място като Божи стопанин на създадената земя. Давид отговаря с хваление и благодарност, когато осъзнава това: „Йехова, Господи наш, колко е превъзходно Твоето име по цялата земя!“ (Пс. 8; 9).

ЗАВЕТЪТ НА БЛАГОДАТТА

Чрез прегрешението първата двойка хора стават грешни. Неспособни повече да противостоят на Сатана, можели ли са те някога да бъдат свободни, или са щели да бъдат оставени да загинат? Имало ли е някаква надежда?

Заветът, даден при грехопадението. Преди да произнесе наказанието за греха на падналата двойка, Бог им дава надежда чрез завета на благодатта. Той казва: „Ще поставя и вражда между теб [Сатана] и жената и между твоето потомство и нейното потомство; то ще ти нарани главата, а ти ще му нараниш петата“ (Бит. 3:15).

Божията вест донася насърчение, като обявява, че макар Сатана да е довел човечеството под злото си влияние, в крайна сметка той ще бъде сразен. Заветът е направен между Бог и човечеството. Първо Бог

обещава чрез благодатта Си защита срещу греха. Той ще създаде омраза между змията и жената, между последователите на Сатана и Божия народ. Това ще подрони връзката между човека и Сатана и ще открие пътя за подновени отношения с Бог.

През вековете войната между Божията църква и Сатана ще продължи. Конфликтът ще достигне кулминацията си при смъртта на Исус Христос, Който е пророкуваното Семе на жената. На Голгота Сатана е победен. Макар и Семето на жената да е наранено, авторът на злото е сразен.

Всички, които приемат Божията благодатна покана, ще познаят враждата срещу греха, която ще им осигури успех в битката със Сатана. Чрез вяра те ще споделят победата на Спасителя на Голгота.

Заветът, установен пред Сътворението. Заветът на благодат не е разработен след грехопадението. Писанията разкриват, че още преди Сътворението Триединството сключва завет помежду Си за спасение на човешката раса, ако тя падне в грях. Павел казва, че Бог „ни е избрал в Него [Христос] преди създаването на света, за да бъдем святи и без недостатък пред Него в любов; като ни е предопределил да Му бъдем осиновени чрез Исус Христос, по благоволенieto на Своята воля, за похвала на славната Си благодат“ (Еф. 1:4-6, срв. 2 Тим. 1:9). Петър казва за Христовата умилюстителна жертва: „Който наистина

беше предопределен преди създаването на света“ (1 Пет. 1:20).

Заветът е положен на непоклатими основи: обещанието и клетвата на самия Бог (Евр. 6:18). Исус Христос е гарантът на завета (Евр. 7:22). Гарант е този, който поема всякакви дългове или задължения в случай на неизпълнение на задължение от страна на друго лице. Ролята на Христос като гарант означава, че ако човечеството падне в грях, Той ще понесе наказанието. Той ще плати цената за изкупление на човека, Той ще направи умилюстивение за техния грях, Той ще задоволи изискванията на нарушения Божия закон. Никое човешко същество или ангел не може да поеме тази отговорност. Само Христос, Съзателят, главният представител на расата, може да я понесе (Рим. 5:12-21; 1 Кор. 15:22).

Божият Син не е само гарант на завета, но и неговият посредник или изпълнител. Той описва мисията Си като възплътен Човешки Син и разкрива тази страна на дейността Си: „Защото слязох от небето не Моята воля да върша, а волята на Този, Който Ме е изпратил“ (Йоан 6:38, срв. 5:30, 43). Волята на Отец е „всеки, който види Сина и повярва в Него, да има вечен живот“ (Йоан 6:40). „А това е вечен живот – казва Той, – да познаят Теб, единствения истинен Бог, и Исус Христос, Когото си изпратил“ (Йоан 17:3). В края на мисията Си Божият Син свидетелства, че е изпълнил от Своя страна поръчението на Отец: „Аз Те прославих на земята, като извърших де-

лото, което Ти Ми даде да върша" (Йоан 17:4).

На кръста Христос изпълнява Своя обет да бъде гарант на човечеството. Неговият вик: „Извърши се" (Йоан 19:30) отбелязва изпълнението на мисията Му. Със собствения Си живот Той плаща наказанието за нарушения Божии закон, гарантирайки спасение на покаялата се човешка раса. В този момент Христовата кръв потвърждава завета на благодат. Чрез вяра в Неговата умилюваща кръв покаяните грешници ще бъдат приети като Божии синове и дъщери, ставайки по този начин наследници на вечен живот.

Този завет на благодат показва Божията безгранична любов към човечеството. Установен преди Сътворението, той е разкрит на човека след грехопадението. По това време, в един особен смисъл, Бог и човечеството стават съдружници.

Погновяване на завета. За съжаление човечеството отхвърля този велик завет на благодат както преди Потопа, така и след това (Бит. 6:1-8; 11:1-9). Тогава Бог отново предлага завета и го подновява чрез Авраам: „В твоето потомство ще се благославят всички народи на земята, защото си послушал гласа Ми" (Бит. 22:18, срв. 12:3; 18:18).

Писанието подчертава верността на Авраам към условията на завета. Авраам повярва в Бога и Той „му го вмени за правда" (Бит. 15:6). Участието на Авраам във вземане на благословенията е основано на Божията

благодат и зависи от неговото послушание. Това разкрива, че заветът издига авторитета на Божия закон (Бит. 17:1; 26:5).

Вярата на Авраам е от такъв характер, че той е наречен „отец на всички, които вярват" (Рим. 4:11). Той е Божият модел за правда чрез вяра, изразяваща се в послушание (Рим. 4:2, 3; Як. 2:23, 24). Заветът на благодат не дарява веднага благословенията на Авраамовите естествени наследници. Той е за онези, които следват Авраамовия пример на вяра. „Тези, които живеят с вяра, те са Авраамови чедра" (Гал. 3:7). Всеки човек на земята може да изпита обещанията на завета за спасение, като отговори на условието: „И ако сте Христови, то сте Авраамово потомство, наследници по обещание" (Гал. 3:29). От Божия страна Синайският завет (наричан също първи завет) е подновяване на Авраамовия завет на благодат (Евр. 9:1). Но Израел го изопачава в завет на дела (Гал. 4:22-31).

Новият завет. По-късни текстове в Писанието говорят за „един нов или по-добър завет."¹¹ Но това е така не защото вечният завет е променен, а защото: (1) чрез измяна на Израел вечният Божии завет е превърнат в система от дела; (2) той е свързан с ново откровение на Божията любов чрез въплъщението на Исус Христос, Неговия живот, смърт, възкресение и посредническа служба (срв. Евр. 8:6-13); (3) Именно на кръста той е потвърден чрез

Христовата кръв (Дан. 9:27; Лука 22:20; Рим. 15:8; Евр. 9:11-22).¹²

Това, което този завет предоставя на приемащите го, е нещо велико. Чрез Божията благодат той им предлага прощението на греховете. Предлага им написване на десетте Божии заповеди в сърцето чрез работата на Светия Дух и възстановяване на покаяните грешници в образа на техния Създател (Йер. 31:33). Опитността на Новия завет, на новородението, носи Христовата правда и оправданието чрез вяра.

Подновяването на сърцето, което става чрез Новия завет, преобразява хората така, че да принасят

плодовете на Духа: „любов, радост, мир, дълготърпение, благодат, милосърдие, вяроност, кротост, себеобуздание“ (Гал. 5:22, 23). Чрез силата на Христовата спасителна благодат те могат да ходят както Христос е ходил, като всекидневно се радват на нещата, които са угодни на Бога (Йоан 8:29). Единствената надежда за падналото човечество е да приеме Божията покана да влезе в Неговия завет на благодат. Чрез вяра в Исус Христос можем да изпитаме тази връзка, която ни осигурява осиновяване като Божии чедя и осъществяването ни като наследници заедно с Христос на Неговото царство.

Бележки

1. Доктрината за човека е отдавнашен теологичен термин, използван за описване на компонентите на човешкото семейство. Човек не означава непременно мъж, изключвайки жената, но думата се използва с цел да се улесни дискусията и приемствеността при теологичната традиция и семантика.

2. Berkhof, *Systematic Theology*, p. 183.

3. „Soul“; SDA Encyclopedia, rev. ed., p. 1361.

4. „Soul“; SDA Bible Dictionary, rev. ed., p. 1061.

5. Пак там, с. 1064.

6. SDA Bible Commentary, rev. ed., vol. 7, p. 257.

7. Пак там, rev. ed., vol. 3, p. 1090.

8. „Sin, I“; SDA Bible Dictionary, rev. ed., p. 1042.

9. James Orr, *God's Image in Man* (Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans, 1948), pp. 3, 4.

10. Leonard Verduin, *Somewhat Less than God: The Biblical View of Man* (Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans, 1970), p. 69.

11. Новият завет свързва опитността на Израел на планината Синай със Стария завет (Гал. 4:24, 25). На Синай Бог подновява Своя вечен завет на благодатта с децата Си, Които са били избавени (1 Лет. 16:14-17; Пс. 105:8-11; Гал. 3:15-17). Бог им обещава: „И така, сега, ако наистина слушате гласа Ми и пазите завета Ми, то повече от всички племена вие ще бъдете Мое собствено притежание, защото Мой е целият свят; и вие ще Ми бъдете царство от свещеници и свят народ“ (Изх. 19:5, 6, вж. Бит. 17:7, 9, 19). Заветът се е основавал на оправданието чрез вяра (Рим. 10:6-8; Вт. 30:11-14), а законът е трябвало да бъде записан в сърцата им (Вт. 6:4-6; 30:14).

Заветът на благодатта винаги е обект на изопачаване, когато вярващите го превръщат в система на спасение чрез дела. Павел използва провала на Авраам да се довери на Бог

– това, че разчита на собствените си дела, за да разреши проблемите си, като илюстрация на Стария завет (Бит. 16; 12:10-20; 20; Гал. 4:22-25). Всъщност оправданието чрез дела е съществувало още откакто грехът е навлязъл в този свят и вечният завет е бил нарушен (Ос. 6:7).

В цялата история на Израел мнозинството се е опитало да „утвърди своя собствена правда“ чрез „дела по закона“ (Рим. 9:30 - 10:4). Хората са живели според буквата, а не според Духа (2 Кор. 3:6). Опитвайки да се оправдаят според закона (Гал. 5:4), те са живели под осъждението на закона и са били в робство, а не в свобода (Гал. 4:21-23). Така те са изопачили Синайския завет.

Книгата „Евреи“ прилага първия – или стария – завет към историята на Израел от времето на Синай и разкрива временното му естество. Тя показва, че левитското свещеничество е трябвало да бъде временно, изпълняващо символична функция до идването на реалността на Христос (Евр. 9;10). За съжаление, мнозина не са успели да осъзнаят, че сами по себе си церемониите нямат никаква стойност (Евр. 10:1). Придържането към тази система на „сенки,“ когато типът се среща с анти типа, когато сянката се среща с реалността, е изопачаване на истинската мисия на Христос. От тук идва и силният език, използван за подчертаване на по-добрия – или новия – завет в сравнение със Синайския.

Ето защо Старият завет може да бъде описан с негативни и позитивни термини. В негативен смисъл се отнася до изопачаването на Божия вечен завет от страна на хората. В позитивен обозначава временното земно служене, замислено от Бог, за да отговори на спешната ситуация, възникнала с грехопадението на човечеството. Вж. също White, *Patriarch and Prophets*, pp. 370-373; White, „Our Work“; *Review and Herald*, June 23, 1904, p. 8; White, „A Holy Purpose to Restore Jerusalem“; *Southern Watchman*, March 1, 1904, p. 142; Hasel, *Covenant in Blood* (Mountain View, CA: Pacific Press, 1982); cf. Wallenkampf, *Salvation Comes From the Lord* (Washington, D. C.: Review and Herald, 1983), pp. 74-90.

12. Cf. Hasel, *Covenant in Blood*.

